

Şamaxı şəhəri “Türk Dünyasının Turizm Paytaxtı” seçilib

MIKAYIL

Şamaxı şəhəri 2023-cü il üçün “Türk Dünyasının Turizm Paytaxtı” seçilib. Bu barədə qərar Türk Dövlətləri Təşkilatının turizm nazirlərinin 7-ci iclası və turizm üzrə işçi qrupunun 17-ci iclasında qəbul edilib.

Şamaxı şəhərinin “Türk Dünyasının Turizm Paytaxtı” seçilməsi heç də təsadüfi deyil. Türk dünyasını birləşdirən əsas şəbəkələrdən biri tarixi İpək Yoludur. Şamaxı da İpək Yolu üzərində yerləşən tarixən mövcud olan Şirvanşahların paytaxtı olub. Şamaxı Azərbaycanın ən qədim şəhərlərindən biridir, Bakıdan 122 kilometr məsafədə, Böyük Qafqaz silsiləsinin ətəklərində yerləşir. Şirvanın baş şəhəri zəngin tarixi keçmişi sayəsində bu gün də diqqətəlayiq yerlərinin çoxluğu ilə seçilir.

Şamaxının tarixi zəngindir. Bəzi məlumatlara görə, “Şamaxı” toponimi “şah” və “mah” sözlərinin birləşməsindən əmələ gəlib. Şəhərin şimal-qərb hissəsində aparılan arxeoloji qazıntılar zamanı e.ə. V-IV əsrlərə aid yaşayış məskəni aşkar edilib. Qafqaz Albaniyasının şəhəri kimi Şamaxı yunan alimi Klavdiy Ptolomeyin (II əsr) “Coğrafiya” əsərində xatırlanır. X əsrin əvvəlində şəhər Şirvan dövlətinin paytaxtı olub. XVI əsrə qədər Şamaxı-Bakı-Dərbənd regionunun müxtəlif vilayətləri Şirvan dövlətinin sərhədləri daxilində idi. Bu dövlətin ərazisində 360 qala vardı.

Karvan yollarının kəsişməsində yerləşən Şamaxı Yaxın Şərqi ən iri ticarət-sənətkarlıq mərkəzlərindən biri olub. Şəhər ipək ticarətində mühüm yer tutub. XVI əsrin mənbələrində Şamaxı və Venesiya tacirlərinin əlaqələrindən söz açılır.

Zəngin torpaqlara sahib olmaq istəyən yağlıların niyyətləri bəzən qısa müddətə baş tutub. XII əsrin əvvəlində, monqollar Azərbaycana yürüş etdiklərində olduğu kimi. Böyük Pyotrın vaxtında isə ruslar bu şəhəri ələ keçirərək onu yağmalayıb və xaraba qoyublar. Düşmən basqınlarından başqa, Şamaxı dəfələrlə (1607, 1667, 1859 və 1902-ci illər) dağıdıcı zəlzələlərdən əzab çəkib. 1667-ci ildə Şamaxı əhalisinin 80 min nəfəri həlak olub. 1902-ci ilin zəlzələsi də şamaxılılara rəhm etməyib. Şəhərin böyük hissəsi bir andaca xarabazara çevrilib. XIX əsrin ortalarında Azərbaycana səyahət edən məşhur fransız yazıçısı Aleksandr Düma kədərlə qeyd edirdi: “Şamaxı heç vaxt deyə bilməyəcək ki, sabah mövcud olacaq, ya olmayacaq”

Bütün dörd-bələlara baxmayaraq, hər bir zəlzələdən və düşmən basqınından sonra şamaxılılar şəhəri yenidən inşa ediblər. Bu gün Şamaxı müasir, səliqə-sahmanlı, Azərbaycanın gözəl memarlıq abidələrinin qorunub saxlanıldığı ən iri şəhərlərdən biridir.

O artıq 2023-cü il üçün “Türk Dünyasının Turizm Paytaxtı”dır. Onun əfsanəvi Gülüstan qalası, “Yeddi günbəz”, Şamaxı Cümə məscidi və b. tarixi abidələri var. 3000 il yaşı olan bu qədim diyar yenidən dirçələrək Azərbaycanın mədəniyyət tarixinə öz adını yazmaq bacarıb.

Dahilər Vətəni də deyilən Şamaxı Əfzələddin Xaqani, İmadəddin Nəsimi, Seyid Əzim Şirvani, Mirzə Ələkbər Sabir kimi böyük söz ustaları yetişdirib.

Şamaxının müasir atributuna çevrilən Nəsirəddin Tusi adına Astrofizika Rəsədxanasını da xüsusi vurğulamaq lazımdır. Rəsədxana Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə yenidən qurmadan sonra açılıb. Burada yenilənmiş teleskoplar, ərazidə yaradılan yüksək şərait nümayiş etdirilir.

Bir sözlə, tarixlə müasirliyin vəhdətini özündə yaşadan qədim Şamaxı bu gün yenilənir və daha da gözəlləşir.